

ЩО НАМ ВІДОМО і не відомо про пандемію Covid-19 через рік. Що ми дізналися про Covid-19, а що залишається досі невідомим?

Що нам відомо

Провітрювання приміщення важливе

Це необхідно, щоби уникнути контакту з вірусом через повітря. З'явилося чимало доказів ефективності регулярного провітрювання. Це так само важливо, як протирати поверхні, носити маски та мити руки.

Маски ефективні

За відсутності підтверджених даних на початку пандемії деякі уряди не поспішали запроваджувати обов'язкове носіння масок. Однак маски виявилися простим і ефективним способом запобігти поширенню вірусу. А от щитки для обличчя є менш дієвими.

Мити руки потрібно

Серед соціального дистанціювання та локдаунів у певний момент ми ледь не забули про такий важливий захід боротьби з коронавірусом, як миття рук.

Хоча наразі вважають, що передача через неживі поверхні є досить малоімовірною, існує достатньо доказів того, що вірус залишається на руках заражених людей. До того ж ми маємо звичку несвідомо торкатися власного обличчя.

Як пандемія вплине на суспільство у довгостроковій перспективі - поки невідомо

Вірус впливає на людей по-різному

Крім різного віку, виявилось, що вірус сильніше вражає чоловіків, ніж жінок, а також деякі етнічні групи.

А дехто навпаки має таємничий прихований імунітет, який, вочевидь, з'явився задовго до початку пандемії.

Вірус завдає шкоди різним органам

Хоча коронавірус є респіраторним вірусом, його вплив на організм не обмежується легенями. Тепер відомо, що він може заражати клітини, які вистилають судини, і впливати на багато важливих органів, як-от серце, мозок, нирки, печінка, підшлункова залоза та селезінка.

Негативний вплив на різні системи організму помічали навіть у молодих людей з низьким ризиком ускладнень. Поки ще невідомо, як довго триватимуть наслідки ковіду для організму і чи можна буде повністю від них позбутися.

Вірус поширюється у геометричній прогресії

Але багатьом людям дуже важко уявити геометричну прогресію в дії.

Якщо, приміром, ви вкложите 1 долар у банк і ваша інвестиція зростатиме вдвічі кожні три дні, чи можете ви хоча б приблизно сказати, через скільки днів ви станете мільйонером? Рік, пів року, 100 днів? Відповідь - 60 днів.

Дослідження показали, що люди, які припускаються "помилки геометричної прогресії", менше стурбовані поширенням Covid-19 і рідше схвалюють соціальне дистанціювання, миття рук або носіння масок.

Коронавірусні вакцини безпечні та ефективні

Розробка вакцин йшла надзвичайно швидко і під сильним тиском. Зважаючи на очікування всього світу, вчені створили безпечні та ефективні вакцини, які ретельно перевірили випробуваннями.

Один із журналістів BBC Future взяв участь у тестуванні вакцини Oxford-Astrazeneca і розповів про свій досвід (він все ще щотижня робить тест на коронавірус).

Одноразова доза вакцини дає помірний захист

Але тут є кілька зауважень. Ступінь захисту залежить від виду вакцини - у деяких випадках ще немає достатніх даних для точної відповіді.

Поки ви не отримаєте другу дозу і поки більшість людей не буде прищеплено, важливо дотримуватися соціального дистанціювання, носити маску та виконувати інші профілактичні поради.

Поки ви не зробили обидва щеплення, з метою безпеки рекомендують уявити, що ви не робили жодного.

Коллективний імунітет можливий лише шляхом вакцинації

Коллективний імунітет - це стійкість до хвороб, яка виникає у популяції в результаті збільшення імунітету кожної окремої людини.

Утім, всупереч враженню, яке могло скластися під час пандемії, колективного імунітету не вдається досягти природним шляхом, тобто дозволивши перехворіти значній кількості людей.

Наразі більшість вчених переконані, що такий спосіб може призвести до високого рівня смертності.

Утім, колективний імунітет можна також отримати за допомогою вакцин. Вони мають менше побічної шкоди і забезпечують чудовий захист від природних інфекцій.

Вакцини, можливо, не зупинять поширення вірусу

Вакцини від Covid-19, які в нас наразі є, не тестували на здатність зупинити поширення вірусу. Їх перевіряли на ефективність у профілактиці появи симптомів та розвитку хвороби у людей.

Дослідження того, чи можуть вакцини запобігти передачі вірусу, все ще тривають. Деякі дані свідчать, що Pfizer-BioNTech та Oxford-Astrazeneca можуть зменшувати поширення вірусу.

Можливо, інші вакцини зможуть повністю його зупинити.

- Чи зупинить вакцинація поширення Covid-19

ЩО НАМ НЕВІДОМО:

Довгострокові наслідки захворювання

Скільки триватиме "довгий ковід"? Яким буде епігенетичний вплив вірусу? (Тобто чи відчують його наслідки наступні покоління?) І, звичайно, ми не можемо ще повністю оцінити соціальні та економічні наслідки пандемії.

- Як зміняться Україна та світ після пандемії? Шість неочевидних речей
- Як коронавірус змінить нашу роботу - можливо, назавжди

Як зміниться вірус

Щоразу, коли коронавірус переходить від однієї людини до іншої, в його генетичному коді відбуваються крихітні зміни. Поступово вчені починають помічати закономірності мутацій вірусу.

- Новий штам Covid-19: кількість хворих може зрости вдвічі

Якою буде наступна пандемія

Які хвороби можуть спричинити наступну глобальну пандемію? Вчені досліджують шість потенційно небезпечних захворювань, щоб вчасно запобігти їхньому поширенню.

Серед них - віруси Ніпах, який передають свині, вірус, який поширюють північноамериканські москити, інший і більш небезпечний різновид коронавірусу - Mers, свинячий грип H1N1, жовта лихоманка і виразка бурулі, поширена в Австралії.

- Виразка Бурулі: бактерія, яка "пожирає" плоть

Як пандемія впливає на довкілля?

Хоча на початку локдаунів по всьому світу помітно зменшилися викиди парникових газів та забруднювачів повітря, протягом решти року вони швидко зросли знов.

Загалом, викиди CO₂ у 2020 році впали приблизно на 6%.

Утім, можливо, що пандемія матиме й більш тривалі наслідки. Екологи замислюються, чи допоможе наша реакція на коронавірусну кризу змодельовати дії людства щодо кліматичних змін.